

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

Építészeti mű átdolgozása

Ügyszám: SzJSzT – 08/13.

I. A nyomozhatóság megbízó által feltett kérdések:

A/ Az iratok alapján állapítsa meg a Szakértő Testület, hogy az autóbusz-pályaudvar eredeti tervei vonatkozásában ki tekinthető a szerzői jogok jogosultjának.

B/ Az eredeti, az A. Társaság által készített engedélyezési, a módosított engedélyezési, és a kivitelezési tervek összevetésével állapítsa meg a Szakértő Testület, hogy a C. Társaság által készített kiviteli tervek, illetve módosított engedélyezési terv az eredeti tervek, illetve az A. Társaság által készített engedélyezési tervek átdolgozásának tekinthetők-e?

C/ Ha a C. Társaság által készített tervek nem minősülnek átdolgozásnak, úgy más vagyoni jogot sértenek-e? Amennyiben igen, úgy az eredeti terveket készítő vagy az engedélyezési terveket készítő társaság jogai sérülnek-e? Az átdolgozás az iratok alapján a felhasználáshoz elengedhetetlenül szükséges volt-e, a mű lényegét érintő változást okozott-e?

D/ Az eredeti, az engedélyezési, a módosított engedélyezési és a kiviteli terveket készítő tervezők szerzői jogilag milyen viszonyban állnak egymással? Az eredeti terveket készítő B. Vállalat (jogutóda a B. Társaság) az engedélyezési terveket készítő A. Társaság és a kiviteli terveket, valamint a módosított engedélyezési tervet készítő C. Társaság között felmerülhet-e szerzői jogvita; nevezetesen a kiviteli, illetve a módosított engedélyezési tervek vonatkozásában személyi és vagyoni jogokkal rendelkező szerzőnek ki tekinthető?

E/ A C. Társaságnak az engedélyezési tervek módosításhoz, illetve a kiviteli tervek elkészítéséhez szerzői jogi szempontból kitől kellett volna hozzájárulást kérnie.

F/ A Szakértő Testület szerint a feljelentő által megjelölt 2.000.000,- Ft + ÁFA vagy a Magyar Építész Kamara díjszámítási szabályzata alapján meghatározott összeg tekinthető-e reálisabbnak a jogdíj mértéke tekintetében?

II. Az eljáró tanács részletes szakértői véleménye

Az egyes válaszok előtt az eljáró tanács szükségesnek tartja megjegyezni, hogy a szakértői vélemény kialakításának alapját kizárólag a megkeresés és annak mellékletei képezték.

Az A/ kérdésben:

A kérdéses eredeti tervek megalkotása (1982) idején hatályos szerzői jogi törvény (1969. évi III. tv. - a továbbiakban: régi Szjt.) az alábbiak szerint rendelkezett.

„4. § (1) A szerzői jog azt illeti, aki a művet megalkotta (szerző).

...

7. § A szerzőt művével kapcsolatban személyhez fűződő jogok és vagyoni jogok illetik meg.

....

Szjt. 14. § (1) Ha a mű elkészítése a szerző munkaköri kötelezettsége és a munkáltató a munkaviszony tartalma alapján a mű felhasználására jogosult, a mű átadása a nyilvánosságra hozatalhoz való hozzájárulásnak minősül, és a felhasználás joga az átadással száll át a munkáltatóra. A munkáltató ezt a jogát a munkaviszony tartalma által meghatározott körben szerzi meg, és csak működési körén belül gyakorolhatja. A szerző a művet e körön kívül is csak a munkáltató hozzájárulásával használhatja fel, de hozzájárulását a munkáltató csak alapos okból tagadhatja meg."

Hasonló rendelkezéseket tartalmaz a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. (a továbbiakban: Szjt.) 4. § (1) bekezdése, 9. § (1) bekezdése, valamint 30. §-a. A tervező iroda munkáltató az 1969. évi III. tv. szerint kizárólagos, időben és területileg korlátlan szerzői vagyoni jogokat szerzett a tervekre, ami magában foglalta az átdolgozás engedélyezésének a jogát is. A hatályos törvény ugyanezt a célt a vagyoni jogoknak - a tervek munkáltatónak való átadásától kezdve - átszállásával valósítja meg (Szjt. (30.§).

N. tanúvallomása szerint az eredeti tervek generál és építész tervezője volt, a terveket munkaviszony keretében készítette el a B. Vállalatnál, amely az 1960. augusztus 2-án kelt, 320/1960.sz. határozattal került megalapításra.

A B. Tanács 1986. január 1-étől hatályos létesítő határozata szerint a B. Vállalat folyamatosan működik tovább B. Vállalat néven. A B. Vállalatból átalakulással jött létre a B. Társaság

A fentiek alapján az autóbusz-pályaudvar eredeti tervei vonatkozásában a szerzői jogi személyhez fűződő jogok jogosultjának N., a szerzői jogi vagyoni jogok jogosultjának a B. Vállalat, illetve jogutóda, a B. Társaság tekinthető.

A B/ kérdésben:

Az Szjt. a szerzői vagyoni jogokról többek között az alábbiak szerint rendelkezik:

"16. § (1) A szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére. E törvény eltérő rendelkezése hiányában a felhasználásra engedély felhasználási szerződéssel szerezhető.

....

(4) Ha e törvény másképp nem rendelkezik, a szerzőt a mű felhasználására adott engedély fejében díjazás illeti meg, amelynek – eltérő megállapodás hiányában – a felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel kell arányban állnia. A díjazásról a jogosult csak kifejezett nyilatkozással mondhat le. Ha a törvény a felhasználási szerződés érvényességét megszabott alakhoz köti, a díjazásról való lemondás is csak a megszabott alakban érvényes.

....

(6) Jogosulatlan a felhasználás különösen akkor, ha arra törvény vagy az arra jogosult szerződéssel engedélyt nem ad, vagy ha a felhasználó jogosultságának határait túllépve használja fel a művet."

Az Szjt. 17. § f) pontja szerint a mű felhasználásának minősül a mű átdolgozása. Az átdolgozáshoz tehát a szerző engedélyére van szükség. Más szóval, az átdolgozás joga a

kizárólagos jellegű szerzői vagyoni jogok részét képezi, tartalmát általános jelleggel az Szjt. 29. §-a az alábbiak szerint határozza meg:

"A szerző kizárólagos joga, hogy a művét átdolgozza, illetve hogy erre másnak engedélyt adjon. Átdolgozás a mű fordítása, színpadi, zenei feldolgozása, filmre való átdolgozása, a filmalkotás átdolgozása és a mű minden más olyan megváltoztatása is, amelynek eredményeképpen az eredeti műből származó más mű jön létre."

Az építészeti alkotások terveinek átdolgozása vonatkozásában további rendelkezést tartalmaz az Szjt. 67.§ (1) bekezdése, amely szerint

„a mű jogosulatlan megváltoztatásának minősül az építészeti alkotás vagy műszaki létesítmény tervének a szerző hozzájárulása nélkül történő olyan megváltoztatása, amely a külső megjelenést vagy a rendeltetésszerű használatot befolyásolja.

Az eljáró tanács megvizsgálta, hogy az Szjt. fenti bekezdéseiben foglaltak mennyiben alkalmazhatóak jelen esetben.

A vizsgálódás szempontjából fontos bemutatni, hogy az eljáró tanács álláspontja szerint az épület „rendeltetését” a megvalósult épület, illetve annak tervei szerint megjelenített használati lehetőségek adják. A „külső megjelenés” pedig rendeltetést célszerűen szolgáló használati lehetőségek építészeti megfogalmazására irányuló alkotó tevékenység térbeli eredménye. A „rendeltetés” és a „külső megjelenés” egyértelmű befolyásolásának tekinthetőek azok a beavatkozások, amelyek építési engedélyezési eljárás lefolytatását követelik meg.

Az alábbiakban az eljáró tanács néhány megállapítást tesz arra nézve, hogy jelen esetben melyek azok az engedélyezési tervek készítése folyamán dokumentált tervezői elképzelések, intézkedések, amiket a külső megjelenést és/vagy a rendeltetésszerű használatot befolyásoló tervezői beavatkozásoknak tekinthetőek.

Az eljáró tanács vizsgálta az A. Társaság 2008 februárjában készült „építésügyi hatósági engedély kérelem” céljára készült tervdokumentációját, ezen belül a „4 db peron lefedésének” tervét, az „akadálymentes lépcső és személyemelő” építésének tervét, „valamint a „Temető sori utas-váró” telepítésének tervét.

Az eljáró tanács véleménye szerint a rendeltetésszerű használatot és/vagy a külső megjelenést befolyásoló, az eredeti mű lényeges elemeit megváltoztató tervezési célkitűzéseknek elsősorban az alábbi beavatkozások tekinthetőek:

- az akadálymentes közlekedés feltételeinek megfelelő személyemelő berendezés, valamint a mellette elhelyezkedő fedett, nyitott kialakítású lépcső,
- az aluljáró lépcső, valamint a peronok lefedése és a peronokat határoló üveg hátfalak kialakítása,
- az irodaépület építészeti átalakításán belül az épület földszintjén kialakítandó utas-váró, pénztár helyiség, akadálymentes WC kialakítása és a bejárat akadálymentes megközelítésének és használatának a biztosítása,
- A Temető sor felőli buszmegállóban egy fedett utas-váró építése.

A fentiekben felsorolt tervezői beavatkozások külső megjelenésre gyakorolt hatásának a jelentőségét az építési engedélyezési eljáráson túl az is hangsúlyozza, hogy a tervező az építészeti terveket a Kulturális Örökségvédelmi Hivatallal 2008. február 21-én egyeztetette.

A 2008. június 23-án kelt „határozat” építési engedélyt adott az autóbusz pályaudvar rekonstrukciójának tervezett építési munkálataihoz. Az építési engedéllyel érintett rekonstrukciós munkák főbb építészeti adatai között szerepel a meglévő lépcsőfeljárók és a felszíni utas-váró peronok lefedése, és az irodaépület mellett szabadon állóan elhelyezkedő - az akadály-mentesítéshez kapcsolódó – szállító fülkés emelő berendezés és az azt körbevevő akadálymentes lépcsőfeljáró létesítése, valamint a Temető sor felőli buszmegállóban egy fedett utas-váró létesítése.

Az eljáró tanács megjegyzi, hogy az engedélyezett építési munkálatok terveiben szereplő építési célkitűzések az autóbusz pályaudvar meglévő létesítményeinek az elemeivel szoros egységet képeznek funkcionális, azaz használati, valamint a külső megjelenés szempontjából egyaránt. Éppen ezért ezek a tervezett munkálatok a meglévő mű lényeges elemei megváltoztatására irányuló és ahhoz új egyéni eredeti elemet hozzáadó beavatkozásoknak minősülnek. Kimondható tehát, hogy az A. Társaság fent értékelt tervei a B. Vállalat által készített eredeti tervek, illetve a megvalósult létesítmény átdolgozásának tekinthetőek.

A továbbiakban az eljáró tanács néhány megállapítást tesz a C. Társaság által készített módosított engedélyezési tervek vonatkozásában. Az eljáró tanács vizsgálta a módosított építési engedéllyel érintett rekonstrukciós munkálatok terveit, azaz a buszpályaudvari aluljáróból a felszínre vezető meglévő lépcsőfeljárókat és a 4 db meglévő utas-váró peron lefedését, a Temető sor felőli buszmegállóban egy fedett utas-váró kialakítását, az irodaépület mellett szabadon állóan elhelyezkedő – az akadály-mentesítéshez kapcsolódóan alkalmazott – szállító-fülkés emelő berendezést, valamint az azt körbevevő akadálymentes lépcsőfeljárót.

Az autóbusz pályaudvar felújításának terveit a Tervtanács is megvizsgálta és kiemelten foglalkozott a tervezett új, kapcsolódó létesítmények megjelenésével, megállapítva azt, hogy a tervezett új felvonó és lépcső tömege zavaróan hat bizonyos fontos nézőpontokból. A tervezett perontetők kialakítását, színezését is véleményezte. Mindezek jelzik, hogy itt a város szempontjából fontos építészeti kérdésről van szó, és a tervező is olyan körülmények között járt el, ahogy egy ilyen fontos építési engedélyezési kérdésben elvárható.

S. 2010. szeptember 28-án megadta a módosított építési engedélyt a C. Társaság által benyújtott dokumentáció alapján. Ebben rögzíti a módosított engedélyezési terv legfontosabb tartalmi szempontjait:

- a személyemelő helyett 1,60x1,70 m belmértű lift beépítése,
- a mozgáskorlátozott WC blokk kialakítása az aluljáróban,
- a Temető sori buszváró megépítése,
- a 4 db peronlefedés méretének megváltoztatása.

Az eljáró tanács fontosnak tartja kiemelni, hogy az építési engedélyt megadó határozat hivatkozik a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal szakhatósági állásfoglalására is, ami szintén kiemeli a tervezett építészeti beavatkozás következtében megváltozó külső megjelenés színvonalának a fontosságát, és műemlékvédelmi jelentőségét is.

Az eljáró tanács megállapítja, hogy a C. Társaság módosított építési engedélyezési terve alapvetően az A. Társaság építési engedélyezési terve alapján készült, ami természetesnek tekinthető, hiszen a C. Társaság az építési engedélyezési terv alapján készítette a kiviteli terveket, és ebbe szötte bele az új követelményeknek, elvárásoknak megfelelő, de az építési engedélyezési terv módosítását is szükségszerűvé tevő átdolgozást.

A C. Társaság „generáltervezője” 2010. augusztus 6-án készült műleírásában leírja, hogy mik voltak az eredeti építési engedélyezési terv módosításának a fő szempontjai, céljai:

- személyemelő helyett 1,60x1,70 m belméretű liftet kell tervezni,
- más helyre kell helyezni a mozgáskorlátozott WC blokkot, ahova az aluljáróban szereplő optikai, taktilis vezetősávokat is ki kell építeni
- a Temető sori buszvárók mérete 0,99x9,06 m,
- a 4 db peronlefedés mérete módosul.

Összegezve, a tervekől és a hozzájuk tartozó műleírásokból kitűnik, hogy a C. Társaság által a módosított engedélyezési tervben szereplő építészeti megoldások egyrészt az A. Társaság, illetve tervezői által készített engedélyezési tervek átdolgozásának, másrészt a B. Vállalat eredeti tervei alapján megvalósult létesítmény tervei átdolgozásának minősülnek.

Az eljáró tanács álláspontja szerint ugyanakkor a C. Társaság által készített kivitelezési tervek nem tekinthetők az eredeti tervek, valamint az A. Társaság, illetve a tervezői által készített engedélyezési tervek átdolgozásának, ugyanis a szerzői jogi oltalomhoz szükséges egyéni-eredeti jelleg követelményének a kiviteli tervek – annyiban, amennyiben csak az eredeti engedélyezési tervek megvalósítását szolgálják – nem felelnek meg. Ezen kérdéssel kapcsolatos részletes álláspontját az eljáró tanács a C/ kérdésre adott válaszában fejti ki.

Végül, de nem utolsó sorban megjegyzi az eljáró tanács, hogy az építészeti tervek átdolgozása tekintetében releváns lehet az Szjt. 13. §-a, amely a személyhez fűződő jogok körében az alábbiak szerint rendelkezik:

„A szerző személyhez fűződő jogát sérti művének mindenfajta eltorzítása, megcsonkítása, vagy a mű más olyan megváltoztatása vagy a művel kapcsolatos más olyan visszaélés, amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes.”

A személyhez fűződő jogok sérelme miatt egyedül N. tervező lenne jogosult fellépni, és nem a vagyoni jogok jogosultja, a B. Társaság. N. a nyomozati iratok szerint 2011. július 12-én kelt nyilatkozatában a szerzői jogáról való lemondást megadta.

Megjegyezzük, hogy jelen esetben nem sérül az integritáshoz fűződő jog a jogos tulajdonosi igényekhez és a hatósági előírásokhoz igazodó joggyakorlás folytán (Lásd még alább, az E/ kérdésre adott válasznál.)

A C/ kérdésben:

Az eljáró tanács véleménye szerint a C. Társaság által elkészített engedélyezési tervek a B. Vállalat tervei alapján megvalósult épületet, és az A. Társaság, illetve tervezői által készített terveket egyaránt érintik, és ezen korábbi tervek szerzői vagyoni jogosultjainak a szerzői vagyoni (átdolgozási) jogai egyaránt sérülnek. A C. Társaság által tervezett átalakítások alapvetően az eredeti tervek alapján elkészült épület átalakítására, felújítására, korszerűsítésére, fejlesztésére irányulnak, de ugyanakkor ezek a tervek az A. Társaság, illetve

tervezői ugyanilyen célú engedélyezési terveinek az átdolgozását is jelentik. Mindezt az eljáró tanács a fenti B/ kérdésre adott válaszában az eljáró tanács részletesen kifejtette.

Az A. Társaság és a C. Társaság által megvalósított átdolgozások ugyanis feltétlenül szükségesek voltak, ezt a korszerűség követelményei és a jogszabályi környezet változásai kényszerítették ki.

Más szerzői jog nem sérült. A C. Társaság által készített kiviteli tervek ugyanis – pusztán az eredeti engedélyezési tervek megvalósítását jelentő részükben – ugyanakkor az eljáró tanács megítélése szerint nem minősülnek az eredeti tervek, valamint az A. Társaság, illetve tervezői által elkészített engedélyezési tervek átdolgozásának. Az eredeti tervek lemásolása [többszörözése Szjt. 17. § a)] azonban az átdolgozási cselekmény része volt, önmagában a tervek kiviteli illetve hű rekonstrukciós célú felhasználása a beruházó tulajdonos joga.

A D/ kérdésben:

Az eljáró tanács véleménye szerint az A. Társaság illetve tervezői által elkészített engedélyezési tervek ugyanúgy a B. Vállalat eredeti tervei átdolgozásának minősülnek, mint az C. Társaság által készített módosított engedélyezési tervek. Más szóval, az A. Társaság a rekonstrukciós engedélyezési tervek felhasználásával ugyanúgy sértette a jogutód B. Társaságnak az eredeti terveken fennálló szerzői vagyoni jogait, mint a C. Társaság

Ezen helyzet rendezésére kötött 2012. március 2-án a B. Társaság, valamint az A. Társaság egy megállapodást. A felek ezen szerződésben megállapodtak egyfelől arról, hogy a B. Társaság visszamenőleges hatállyal és díjfizetési kötelezettség nélkül engedélyt ad az A. Társaság részére az eredeti tervek felhasználására; másfelől pedig arról, hogy „ennek ellentételezésére az A. Társaság lemond az Szjt. 4. §. értelmében létrejövő társszerzői vagyoni jogairól a B. Társaság javára. Ennek értelmében az Autóbusz pályaudvar engedélyterveire, és az épülethez kapcsolódó vagyoni jogok továbbra is 100 %-ban a B. Társaságot illetik meg.”

Ez a megállapodás valószínűleg kizárólagos, időben és területileg korlátlan felhasználás-engedélyezésnek minősül. Az Szjt. 9 § (3) bekezdése ugyanis a vagyoni jogok átruházását főszabályként kizárja.

A C. Társaság és a jogutód B. Társaság közötti szerzői jogi kérdéseket a B/, C/ és E/ kérdésekre adott válaszok alatt, míg a C. Társaság és az A. Társaság közötti szerzői jogi kérdéseket a C/ és E/ kérdések alatt tárgyalja az eljáró tanács.

Az E/ kérdésben:

Az eljáró tanács véleménye szerint a C. Társaságnak az engedélyezési tervek módosításához, illetve a kiviteli tervek elkészítéséhez mindkét korábbi tervező szervezettől, tehát a B. Társaságtól, valamint az A. Társaságtól is kellett volna hozzájárulást kérnie. Alaposan feltehető, hogy az A. Társaság a tervek felhasználásához a megbízáskor megszerezte a tervezők hozzájárulását.

Más kérdés, hogy az eljáró tanács szerint a szerzői vagyoni jogok (átdolgozási jog alanyai) és a tervezők (a személyhez fűződő jogok alanyai) a hozzájárulást nem tagadhatták volna meg. Az indokokról és a mégis fennálló vagyoni igényről az alábbiakban szólunk:

Az eljáró tanács hivatkozik a BDT2010. 2329 szám alatt közzétett eseti döntésre, amely szerint

„Az építmény tulajdonosát megilleti az a jog, hogy a tulajdonában álló épületet átépítse, ennek során külső megjelenését, építészeti kialakítását, rendeltetését módosítsa vagy azt elbontsa. A tulajdonos használati jogának rendeltetésszerű gyakorlásához kapcsolódó átépítés nem eredményezheti a tervező szerzői jogainak sérelmét. A tervező szerzői joga szempontjából a felhasználó hasznosítási jogosultságait érdekösszeméréssel kell mérlegelni.

....

Az építmény - akár jogosulatlan - megváltoztatása, azaz átépítése a tulajdonos rendelkezése alapján valósulhat meg. A Ptk. 99. §-ából következően a tulajdonost megilleti az a jog, hogy a tulajdonában álló épületet átépítse, ennek során külső megjelenését, építészeti kialakítását, rendeltetését módosítsa, vagy azt akár elbontsa. A tulajdonosi jogokból következik, hogy a tervező szerzői jogára hivatkozással nem akadályozhatja meg a tulajdonos számára szükségessé vált munkálatok elvégzését, mindezeket nem kifogásolhatja pusztán azon az alapon, hogy az a terveitől való eltérést jelent, amellyel esetlegesen az épület külső megjelenése is megváltozik. A tulajdonos érdekei tehát elsőbbséget élvezhetnek olyan esetben, amikor gyakorlati okok teszik szükségessé a továbbépítést, és a kisebb fokú, a funkció érvényesülését segítő módosításokat.”

A Szerzői Jogi Szakértő Testület 01/06 számú, valamint 15/10 számú szakvéleményében kifejtette, hogy

„A tulajdonos tulajdonjogból fakadó jogosultságaival – akár a szerző Szjt.-ben megfogalmazott személyhez fűződő jogát fogalmilag sértő módon is – akkor élhet, ha az alkotás megváltoztatásához, vagy akár az épületben megtestesülő alkotás megsemmisítéséhez fűződő érdek mögött olyan szükségsszerű („reális”), magán- vagy társadalmi igény áll, amellyel szemben a szerzői jog gyakorlása rendeltetés ellenes joggyakorlásnak minősülhet. Ezt a mérlegelést azonban esetenként kell elvégezni.”

A fentiek alapján a szerző - amennyiben reális és indokolt tulajdonosi igény van az épület átépítésére - a felhasználási engedély megadását nem tagadhatja meg szerzői jogaira való hivatkozással, ugyanis ez a joggal való visszaélés tilalmába ütközne. Ugyanakkor a szakvélemény szerint a felhasználásért méltányos ellenérték követelése nem visszaélésszerű magatartás a szerzők részéről.

Az eljáró tanács megítélése szerint a jelen ügyben gyakorlati okok szükségessé tették a kérdéses átépítést, illetve valós közérdek fűződött az átépítéshez. A fenti C/ kérdésre adott válaszban utalt arra az eljáró tanács, hogy a C. Társaság által végzett átdolgozás az eljáró tanács megítélése szerint feltétlenül szükséges volt, ezt a korszerűség követelményei és a jogszabályi környezet változásai kényszerítette ki. A tulajdonosi érdekek (tulajdonjog) és a szerzői jogi kizárólagos jogok összemérése és összeegyeztetése eredményeképpen az átdolgozáshoz az engedély a szerzői jogosult által nem lett volna megtagadható, azonban a szerzői vagyoni jogosult méltányos felhasználási díjra tarthat igényt (kivéve amennyiben a díjazás iránti igényről kifejezetten lemondott).

A jelen ügyben a B. Társaság jogdíjigényéről nem mondott le, így felhasználási díjra igényt tarthat az eredeti tervek felhasználásának ellenértékeként. Ezen kérdéssel a lenti F/ kérdésre adott válasz foglalkozik.

Az A. Társaság égisze alatt készített rekonstrukciós engedélyezési tervek vonatkozásában megjegyzendő, hogy az A. Társaság ügyvezetője tanúvallomásában úgy nyilatkozott, hogy „ha megkeresett volna minket a C. Társaság az engedély tervek módosításával kapcsolatban, akkor mi az engedélyt megadtuk volna részére anyagi ellenszolgáltatás nélkül is.” Hasonlóképpen (azonban az ellenszolgáltatás kifejezett említése nélkül) nyilatkozott tervező is, amikor kijelentette, hogy „én a részére, ha megkeresett volna megadtam volna az engedélyt, illetve a gyakorlatunk az, hogy mind az A. Társaság mind az ott dolgozó tervezők lemondanak a szerzői jogokról, illetve az engedélyt megadjuk a felhasználáshoz. Igazából mi ilyennel soha nem is foglalkozunk.”, továbbá kijelentette, hogy „szerzői jogi igényem nincs, nem is volt.”

Az F/ kérdésben:

A feljelentő G. I. feljelentésében a Magyar Építész Kamara díjszámítási szabályzata alapján számította ki a "becsült vagyoni kárértéket": a tervezésért 1.290.000,- Ft + Áfa, a korábbi tervek felhasználásáért 860.000,- Ft + ÁFA, összesen 2.150.000,- Ft + Áfa összeget jelölt meg, továbbá ennek az összegnek a kamatait.

Az eljáró tanács véleménye szerint a „szerzői jogdíj” mértékének meghatározása során nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy sem a feljelentő, sem a B. Társaság tervezési munkát nem végzett, így tervezési díj nem járna a feljelentőnek, illetve a B. Társaságnak. Ugyanakkor követelhető az elmaradt licencdíj megtérítése.

A felhasználási díj jogalapjaként az Szjt. 94. § (2) bekezdése határozható meg, amely szerint:

„A szerzői jog megsértése esetén a szerző a polgári jogi felelősség szabályai szerint kártérítést is követelhet.”

Az eljáró tanács megítélése szerint a C. Társaság, illetve ügyvezetője nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható akkor, amikor az engedélyezési tervek módosítása során sem a B. Társaságtól, sem az A. Társaságtól nem kért engedélyt a terveik felhasználásához, illetve velük felhasználási szerződést nem kötött. Az engedélykérés követelményét az építész szakma belső normái is előírják [Magyar Építész Kamara Etikafegyelmi szabályzat 2011. 15.§ (3) bekezdés]. A B. Társaság mint az eredeti tervek szerzői vagyoni jogok jogosultjának elmaradt haszna az a díj, amit az átdolgozás engedélyezéséért kérhetett volna (elmaradt licencdíj). Hangsúlyozza az eljáró tanács, hogy a felelősséggel kapcsolatos megállapítását kizárólag polgári jogi szempontból tette, a büntetőjogi felelősség megítélése kérdésében nem foglal - nem is foglalhat - állást.

A követelhető licencdíj szokásos mértékére az eljáró tanácsnak nincsenek konkrét ismeretei. Figyelembe véve mégis a feljelentő adatait, számítását és hivatkozását a Magyar Építész Kamara díjszámítási módszereire, a díj ebben az ügyben a 860.000,- Ft.+ ÁFA összeget nem haladhatja meg.

III. Az eljáró tanács válaszainak összefoglalása

A/ Az autóbusz-pályaudvar eredeti tervei vonatkozásában a szerzői jogi személyhez fűződő jogok jogosultjának N., a szerzői jogi vagyoni jogok jogosultjának a B. Vállalat, illetve jogutóda, a B. Társaság tekinthető.

B/ A C. Társaság által a módosított engedélyezési tervben szereplő építészeti megoldások egyrészt az A. Társaság, illetve tervezői által készített engedélyezési tervek átdolgozásának, másrészt a B. Vállalat eredeti tervei alapján megvalósult létesítmény tervei átdolgozásának minősülnek.

C/ A C. Társaság által elkészített engedélyezési tervek a B. Vállalat tervei alapján megvalósult épületet, és az A. Társaság, illetve tervezői által készített terveket egyaránt érintik, és ezen korábbi tervek szerzői vagyoni jogosultjainak a szerzői vagyoni (átdolgozási) jogai egyaránt sérülnek. Az A. Társaság és a C. Társaság által megvalósított átdolgozások feltétlenül szükségesek voltak, ezt a korszerűség követelményei és a jogszabályi környezet változásai kényszerítették ki. Más szerzői jog nem sérült. A C. Társaság által készített kiviteli tervek ugyanis – pusztán az eredeti engedélyezési tervek megvalósítását jelentő részükben – ugyanakkor az eljáró tanács megítélése szerint nem minősülnek az eredeti tervek, valamint az A. Társaság, illetve tervezői által elkészített engedélyezési tervek átdolgozásának. Az eredeti tervek lemásolása [többszörözése Szjt. 17. § a)] az átdolgozási cselekmény része volt, önmagában a tervek kiviteli illetve hű rekonstrukciós célú felhasználása a beruházó tulajdonos joga.

D/ Az A. Társaság illetve tervezői által elkészített engedélyezési tervek ugyanúgy a B. Vállalat eredeti tervei átdolgozásának minősülnek, mint a C. Társaság által készített módosított engedélyezési tervek. Más szóval, az A. Társaság a rekonstrukciós engedélyezési tervek felhasználásával ugyanúgy sértette a jogutód B. Társaságnak az eredeti terveken fennálló szerzői vagyoni jogait, mint a C. Társaság az A. Társaság és a B. Társaság egymás között megállapodással rendezték az átdolgozott tervek jogait.

E/ A C. Társaságnak az engedélyezési tervek módosításához mindkét korábbi tervező szervezettől, tehát a B. Társaságtól, valamint az A. Társaságtól is kellett volna hozzájárulást kérnie.

F/ A követelhető licencdíj szokásos mértékére az eljáró tanácsnak nincsenek konkrét ismeretei. Figyelembe véve mégis a feljelentő adatait, számítását és hivatkozását a Magyar Építész Kamara díjszámítási módszereire, a díj ebben az ügyben a 860.000,- Ft.+ ÁFA összeget nem haladhatja meg.

Budapest, 2013. június 4.

Dr. Gyertyánfy Péter
a tanács elnöke

Dr. Lukácsi Péter
a tanács előadó tagja

Jékely Zsolt
a tanács szavazó tagja